

2015. február 12. - **Február 2-án került sor Angela Merkel német kancellár budapesti látogatására, ami szeptemberben lett volna esedékes a német újraegyesítés 25. évfordulóját ünnepeleendő.**

Kai-Olaf Lang német politikai elemző, a berlini Tudomány és Politika Alapítvány kutatócsoportjának vezetője rámutatott, hogy a diplomáciában a kormányfői látogatás a legmagasabb szintű érintkezési formák közé tartozik, és önmagában erős politikai üzenetet hordoz. Angela Merkel budapesti látogatása így elsősorban azt jelenti, hogy Magyarország „változatlanul fontos” Németországnak, és a német–magyar viszonynak „magas helyi értéke” van Németország nemzetközi kapcsolatrendszerében, azzal együtt is, hogy a kormányzati viszonyt tekintve az utóbbi években megmutatkoztak „eltérő hangsúlyok”, és tisztázó vitákra is szükség volt – mondta a tekintélyes független kutatóintézet munkatársa.

Angela Merkel budapesti tárgyalásainak lehetséges témáiról azt mondta, hogy várhatóan „központi szerepe” lesz a magyar–orosz kapcsolatok élénkülésének, különösen az energetika területén, és az Oroszország elleni szankciók ügyében elfoglalt magyar álláspontnak. A német megítélés szerint Magyarország „legitim igénye” az energia-beszerezési források és szállítási útvonalak diverzifikációja, és abban sincs kivetnivaló, hogy gazdasági érdekeire tekintettel „ambivalensen” közelíti meg az uniós szankciók ügyét. Ugyanakkor Berlin számára rendkívül fontos az Európai Unió egységes fellépése az ukrán válság kezelésében, és szeretné, ha a magyar vezetés elkötelezné magát amellett, hogy nem folytat „különutas” politikát – fejtette ki a politikai elemző.

Ezek tehát az időszerű, súlyos kérdések, amelyek mind fontosabbakká válnak annak során, hogy az Egyesült Államok fölvetette néhány éve az ukránai kérdést, ami valójában Oroszország elleni politikájának csak indokolása, de most olyan fordulatot kapott, ami háborús veszélyt hozhat Ukrajna térségében.

A Szovjetunió szétesésével önálló állammá lett Ukrajna közigazgatási államhatárain belül jelentős orosz vagyon és orosz lakosság van, és ennek az országnak a határai jóval tágabbak, mint amit az ukrán kultúrkör indokol. Jó példa Krím félsziget, amit Oroszország népszavazással el is vett Ukrajnától.

Ukrajna mindig is az orosz gazdasági térség része volt, lekapcsolása onnét érzékeny veszteség lenne Oroszország részére, amely oda telepítette ipara jelentős részét. Érzékeny pont tehát, Amerika ezt akarja tőle leválasztani, és azon mesterkedik, hogy ezt a műveletet az Európai Unió hajtsa végre. Az unió liberalista-globalista vezetői szövetségesi hajlandósága mellett az a helyzet, hogy Európának erre a területre nincs szüksége, elmaradottságával csak nyűg lenne. Európát csak gyengítené ilyen ország csatlakoztatása, ami lehet, hogy amerikai érdek, mint ahogy az is, hogy ilyen fejlemény állandósítaná a békétlenséget Oroszországgal.

Sajnos, Románia és Lengyelország készséges felajánlkozó oroszellenes katonai művelethez. Merkel kancellár február 2-i budapesti látogatásán történt zártkörű tárgyalása részleteiről nem adtak ki tájékoztatót, de biztosra vehető, hogy Ukrajna harmadik európai szomszédjaként Magyarország álláspontja jelentős tényező.

Minek kell a NATO-nak Ukrajna?

– Ukrajnát nem várja sem a NATO, sem az EU. – Erről szól Igor Szileckij írása a Rádió, Oroszország Hangja hírportálon. –

Ezt elismerte Frank-Walter Steinmeier német külügyminiszter. Washington közben azzal hitegeti Ukrajnát, hogy a közeljövőben a szövetség tagországává válhat. Bár még amerikai szakértők is hangoztatják, hogy a NATO-nak óriási katonai bázisként van szüksége Ukrajnára.

Ukrajna EU-csatlakozását Frank-Walter Steinmeier „irreálisnak” tartja. Szerinte Ukrajna gazdasági és politikai modernizációja „több nemzedék projektje”. Ennélfogva Ukrajna uniós tagságának említése – még a távoljövőre vonatkoztatva is – teljesen értelmetlen dolog – vallja a politikus.

Az USA tisztában van az ukrán gazdaság és politika siralmas állapotával (ezzel bizonyára csupán Kijev nincs tisztában). Azonban mindez semmit sem zavarja Washingtont – fontos fenntartani a kijevi hatalmasok meggyőződését, hogy a NATO-, ill. EU-paradicsom nem várta magára sokáig. Az amerikai külügyminisztérium szóvivője, Jeff Rathke kijelentette: Amerika támogatja Ukrajna törekvését a szövetségbe.

Az atlanti szövetség a megalkuvást nem ismerő „mindent vagy semmit” stratégiáját választotta – írja a Global Research kiadványban a New York-i Binghamton University professzora, James Petras. Ukrajna megkaparintása érdekében a NATO az ukrán hatóságok révén pusztításba viszi a lázongó dél-keleti részt, megsemmisíti az ottani lakosságot és termelést, valamint nagyszabású háborút folytat Oroszország ellen – mutat rá Petras. A NATO tulajdonképpen óriási kelet-európai multifunkcionális amerikai katonai bázis szerepét szánja Ukrajnának. És a „háborús láz” egyre inkább hatalmába keríti a Nyugatot – véli a professzor, rámutatva, hogy az efféle őrültség következményei óráról-órára egyre komolyabbá válnak.

Európa szintén tudatában van annak, hogy biztonságát egyáltalán nem a NATO keleti irányú bővítése, és nem az újabb katonai bázisok létesítése jelenti. Ezt nagyon is jól tudják, többek között Finnországban, amelyik nem kívánczik az atlanti szövetségbe. Sauli Niinistö finn elnök szavai szerint Finnország NATO-csatlakozása révén légyegesen megromlana az országnak Oroszországgal ápolta viszonya. Oroszország pedig napjainkban erős, szilárd hatalom. Vajon minek is kellene összeveszni vele?

A NATO terjeszkedésének kockázatai

cím alatt írja Lóránt Károly (Magyar Nemzet, január 28.):

– Tavaly december 18-án az Egyesült Államok elnöke a következő nyilatkozatot tette: „Ma aláírtam a H. R. 5859. számú 2014. évi, Ukrajna szabadságát támogató törvényt.” A 11 fejezetből álló jogszabály bevezetésként kijelenti, hogy az Egyesült Államok támogatni fogja Ukrajna területi integritásának helyreállítását, az orosz kormányt pedig elrettenti attól, hogy megszállja és tovább destabilizálja az országot.

A törvény legfontosabb fejezete a katonai segítségnyújtásra vonatkozik, amelynek keretében az ukrán hadsereg egyrészt kiképzést, másrészt olyan védelmi fegyvereket kap, mint például az ágyúk, tankelhárító és védelmi rakéták, radarok és hasonló, nem támadó jellegű fegyverek.

A törvénynek arra is gondolja van, hogy az oroszországi demokrácia elősegítése érdekében az

orosz demokratikus szervezetek 2018-ig évi 20 millió dolláros támogatást kapjanak.

Tekintetbe véve az ukrán mozgósítást és a jelentős nacionalista erőket tömörítő kormány háborús elszántságát, továbbá hogy az oroszok aligha adják vissza a fekete-tengeri flottájuk bázisául szolgáló Krímet, és hogy az orosz lakta keleti tartományokat sem nemzetbiztonsági, sem belpolitikai szempontból nem hagyhatják az ukrán hadsereg kényére, az orosz–ukrán háború elkerülhetetlennek látszik. Ebbe azután bekapcsolódhat a már régóta Ukrajnában tartózkodó amerikai magánhadsereg, a Black Water vagy újabb nevén Academy, később esetleg önkéntesek jöhetnek a NATO-országokból és természetesen Oroszországból.

Számos politikus és szakértő felhívta a figyelmet a NATO-bővítés veszélyeire. A neves konzervatív Cato Institute külpolitikai kérdésekkel foglalkozó szakértője, Stanley Kober egy 1996-ban írt tanulmányában (NATO Expansion and the Danger of a Second Cold War) azt írja, hogy a NATO terjeszkedése önmagában egy új Jaltát eredményez, és Európa újra két ellenséges katonai táborra bomlik. A figyelmeztetés azonban pusztába kiáltott szó maradt.

Míg az amerikai érdekeket szem előtt tartó szakértők és politikusok az orosz biztonsági igények figyelembevételével mellett – és ezért a NATO terjeszkedése ellen – érvelnek, az amerikai neokonzervatív irányzat az amerikai hegemon szerep megőrzésére szólít fel, nem annyira Amerika, mint inkább Izrael biztonsága érdekében.

Ismeretes, hogy az Amerikai–Izraeli Közügyi Bizottságnak, az AIPAC-nak – a pénzügyi és médiatámogatáson keresztül – döntő szerepe van az amerikai politikusok kiválasztásában, és ezen keresztül a külpolitika befolyásolásában. Erről a New York Times 2014. május 23-i számában Jeremy W. Peters tollából igen tanulságos cikk olvasható. Az AIPAC és általában az Izraelt támogató neokonzervatívok számára az ukrán kérdés amerikai kezelése az amerikai hitelesség próbaköve, ezért az az amerikai politikus, aki e tekintetben nem lép fel határozottan, csekély támogatottságra számíthat. A jelenlegi elnök is igen erős támadásoknak van kitéve „gyávasága” miatt. Ugyanakkor az amerikai „hitelesség” elsősorban Európát sújtja, statisztikai adatok szerint az oroszokkal már eddig is folytatott kereskedelmi háború tízszer olyan mértékben érinti az Európai Uniót, mint Amerikát. – (Idézett szöveg vége.)

Érdekek mentén

Európának nincs problémája Oroszországgal. Mindketten a gazdasági helyzetük megerősítésével vannak elfoglalva, semmi jele annak, hogy egyik vagy másik a kialakult határon túli érdekeltséget épít. Gazdasági egymásrautaltságuk soha nem volt olyan mértékű, mint ma. A mindinkább növekvő energiaigény Európát, a műszaki fejlesztés iránti igény Oroszországot készíti normális, békés, együttműködő szomszédságra.

Amerika másként tekint Oroszországra, amióta privatizáción szerzett érdekeltségeit Putyin kiutasította az országból. Az ukrajnai zavargások, hatalmi harcok mögött amerikai beavatkozás van. Amerikai nyomásra az Európai Unió gazdasági szankciókat vezetett be Oroszországot károsító céllal. Uniós kötelékben Magyarország is részese a büntető szankcióknak.

Ahol érdekek sérülnek nagymértékben, ott könnyű háborús állapotokat előidézni. Amerika fegyveresen akarja Oroszországot globális hálózatába fonni. Most arról van szó, hogy Európát mind mélyebben be akarja vonni a konfliktusba – szállítsanak fegyvert Ukrajnának. Ha ezt az EU megteszi, elvág egy olyan működő folyamatot, ami egy valóban békés együttélés korszakát építi.

Ilyen elgondolásnak egyre növekvő helye van az Egyesült Államok politikai berkeiben is. Többek között Zbigniew Brzezinski, Carter elnök volt tanácsadója ellenzi a jelenlegi oroszellenes kardcsörgetést. Egy idézet illik ide:

„Amerika eltévedt...”

– Nem csak a máról van tehát szó. Arról is, mivel a szankciók következtében az Oroszországba irányuló német export legkevesebb 20 százalékkal csökkent tavaly, 300 ezer németországi munkahely megmaradása került veszélybe. A tét sokkal inkább a jövő. Ki lehet átkozni most Merkelt a világból, mert Orbánt „erősíti”, de ez a kiátkozás csak az ellenzék saját tehetetlen felelősségének átruházása valaki olyanra, akinek nincs dolga a magyar belpolitikával. Lehet dicsőíteni az amerikai erőt, amely majd helyre rakja az orosz medvét, s tényleg elképzelhető, hogy Merkel Európája összeomlóban van, de kárörvendeni felesleges. Arra kell ugyanis felelni: mi jön utána?

– Ha Európa megtagadja Merkelt, és kritika nélkül felsorakozik a mind gyilkosabb szankciók és Moszkva kiátkozása mellé, akkor Merkellel bukik Zbigniew Brzezinski is, aki világosan látja: ha nem sikerül békésen helyreállítani Amerikának a politikai idealizmus és a gazdasági materializmus kombinációján alapuló, de immár hanyatló vonzerejét a most formálódó új világban, akkor nem csak a nyugat tarthatatlan globális szupremáciája veszik el végleg, hanem káosz következik. Ha sikerül, kialakulhat egy új globális egyensúly a megújuló, kibővült Nyugat és az új architektúrájú Kelet (Eurázsia) között, Amerika, Európa, Oroszország és Törökország részvételével. Ez a vízió vezethette Merkelt, amikor eurázsiai szabadkereskedelmi térség létrehozását javasolta a davosi világ gazdasági konferencián az oroszoknak, s amihez Orbán – mint a jövő nagy európai projektjéhez – máris csatlakozott. Az önmagát megújító Amerika az új életre kelt Nyugat támogatója és garantálója, egyben egy felemelkedő új Kelet egyensúlyteremtője és megbékítője kell hogy legyen, olyan Amerika, amely távol tartja magát a katonai szerepvállalástól – írja Brzezinski, aki szerint a világ átalakulásának lehet békés változata.

– Ezzel szemben a világ ma a háborúba rohan. Egy olyan háborúba, aminek befejeztével a Földön még életben maradt néhány új-guineai törzs már cseppet sem lesz kíváncsi arra, ki, mit értett félre Ukrajnában, kinek, milyen frusztrációja volt a másikkal szemben. Az egykor idealista, a közös Európa Házban hívő Gorbacsov, akit elvakított a lehetőség, hogy a német egységért cserébe Oroszország is a ház lakója lehet, s a világ végleg letudhatja magáról a XX. század második felének katonai doktrínáját, a napokban keserűen állapította meg: Oroszország és az Egyesült Államok között új hidegháború tört ki, amely fegyveres konfliktusba torkollhat. „Amerika eltévedt a dzsungel sűrűjében, és magával ránt bennünket is... mert nyíltan meg akarja valósítani az általános diadalra vonatkozó eszméjét”.

– Ennyit az idealizmusról. És akkor Merkel pragmatizmusáról, amely, ha óvatosan is, de szembe száll „az általános diadal eszméjével”, s amely tudja, hogy a mind szigorúbb szankciókkal és kiátkozással nem lehet a végtelenségig sarokba szorítani Moszkvát, mert mozgástér híján, az önveszélyességen is túl, csak mind erősebben fog karmolni. Máris híre jött, hogy Putyin tanácsadói köre az ukrán kérdésben egyre inkább egy szűk, az intenzívebb katonai beavatkozást támogató, főként titkosszolgálati háttérű csoportra szűkült le. A Kreml és egyre több orosz szerint is a kelet-ukrajnai harcok részét képezik egy Ortodox Szent Háborúnak, amely legitim és védekező jellegű az Egyesült Államok agressziójával szemben.

– Mind ennek tudatában várhatjuk Merkelt, majd Putyint Budapesten, kelet és nyugat határán botladozva, főlegesen mindig csak másban keresve a reményt.

(Érdemes érzékelni: az itt idézett Friss Róbert „Merkel és a magyar remény” című írás a Népszava 2015. január 30-i számában jelent meg, tehát a Merkel-látogatás előtt.)

Merkel nehéz helyzetben

van, mert sem Amerika, sem Putyin nem követik a gondolkodását, aminek alapja az ukrán kérdés kötelezően békés elrendezése. Az lehet ebben a logika, ha már Amerika hajthatatlan, legalább Putyinnak legyen több esze, és magasabb szempontok érdekében engedjen, mutasson fel békés szándékot.

– Nem Oroszország ellenében, hanem Oroszországgal együtt kell megteremteni Ukrajna szabadságát és függetlenségét – mondta Angela Merkel, ám élesen bírálta Vlagyimir Putyin orosz elnököt az ukrán válság miatt. Azt mondta, „ami Ukrajnában zajlik, az Európa szabad és békés berendezkedésének megsértése”.

Merkel kifejtette Budapesten a sajtóértekezleten, hogy Orbánhoz hasonlóan a németek is azt szeretnék, hogy mielőbb tűzszünet legyen, és Ukrajnában kialakuljon egy olyan stabil helyzet, amely az ország területi sértetlenségét garantálja. Egyben jelezte, hogy nemcsak Magyarország, hanem más európai országok is nagymértékben függenek az orosz gáztól. Tehát mindenkinek ugyanúgy érdeke a jó viszony és a kiszámíthatóság, Magyarország helyzete nem különleges.

Szerinte össze kell kötni az európai gázvezetékeket és nyitni kell Azerbajdzsán felé, hogy csökkenjen az unió függése az orosz gáztól. Erre Orbán azt mondta Merkel felé fordulva, hogy a mi kitettségünk nagyságrendekkel nagyobb, mint Németországé, mivel a magyar ipar és a háztartások a gázra épülnek. Ebben az évben lejár a hosszú távú gázszállítási szerződésünk Oroszországgal, ez az idei év egyik legnagyobb problémája, amit komolyan kell venni.

Három külföldi újságíró szólított a protokollfőnök, akik többek között az ukrainai fegyveres beavatkozás esélyeiről, illetve a német és a magyar diplomácia közti egyezésekről és különbségekről kérdezték Merkelt és Orbánt. Egy német újságíró rákérdezett, mi a helyzet az illiberális demokrácia orbáni elméletével, amire Merkel azt mondta, hogy ezzel ő speciel nem tud mit kezdeni.

Eurázsiai Gazdasági Unió

Egy tudósításban ezt olvastam:

– Az egyetlen felszólított magyar újságíró az MTVA riportere volt, aki azzal a kérdéssel szorította sarokba a két politikust, hogy szóba került-e az Eurázsiai Gazdasági Unió? Más magyar újságíró nem kérdezhetett.

Lapzártáig nem találtam olyan beszámolót, ami erre a kérdésre a két politikus válaszát imerteti. Elsiklottak felette tizedrangú témák érdekében, mint az „illiberális” szó és a civil szervezetek külföldi pénzelése.

Az Országházban történt Merkel–Orbán megbeszélés zártkörű volt, a sajtókonferencián elhangzottakból lehet csak következtetni a tárgyalat anyagra. Szerintem az Eurázsiai Gazdasági Unió egyik fő kérdés volt a tanácskozáson, hiszen három nappal előtte Orbán Viktor a Kossuth Rádió 180 perc című műsorában erre utaló megállapítást tett, ami szerint nagy lehetőségeket lát Magyarország számára az eurázsiai gazdasági együttműködési tervben. Németországot az Európai Unió legsikeresebb országának nevezte, hozzátéve, hogy Angela Merkel „sziszifuszi munkát végez”, hogy az orosz–ukrán konfliktus Európának kedvező módon oldódjon meg, valamint hogy egybetartsa Európát.

A rádiónyilatkozat hírszolgálatából néhány mondat rámutat erre a témára:

– Orbán Viktor arról is beszélt, egyedül a németeknek van olyan tervük, amely elég nagyszabású, hogy új kereteket adjon az Európa jövőjéről szóló vitáknak, ez pedig az eurázsiai gazdasági együttműködési terv.

A kormányfő ebben nagy lehetőségeket lát Magyarország számára, ezért – mint mondta –

„nekünk érdekünk, hogy ez a német terv napirendre kerüljön, minél hamarabb megvalósuljon. Ez megoldaná a problémáinkat, sőt a korábbi helyzetnél is szélesebb távlatokat nyitna a számunkra”. Kijelentette: ez a legjobb terv, amit Magyarország számára ki lehet agyalni. Ezzel összefüggésben úgy fogalmazott, Magyarország kapu a kelet–nyugati viszonyban.

Az Oroszországgal szembeni szankciókról úgy nyilatkozott: ezek éles ellentétben állnak Magyarország érdekeivel, ugyanakkor Magyarország tagja az Európai Uniónak, az egységes fellépés pedig érték, és az európai egység fenntartása segíti a konfliktus megoldását, ezért Magyarország ezidáig alárendelte a saját érdekeit a közös európai álláspontnak.

Merkel nagyon keményen többször is hitet tett az orosz szankciók szükségessége mellett. Sőt, a békés diplomáciai rendezés feltételeként állította be a szankciókat. Ezt a pontot azért fontos megemlíteni, mert Orbán már egy éve, a szankciók bevezetése után két héttel azt mondta, hogy azok sikertelenek lesznek, és ebben a kérdésben azóta se változott a magyar külpolitika álláspontja. Egy hónap múlva március végén viszont az EU döntenie fog a szankciók kérdésében, amelyek folytatását egyetlen állam vétője is megakadályozhatja.

Orosz gazdasági kapcsolatok

– Eddig az volt a Fidesz legfontosabb állítása, amellyel külpolitikáját igazolta, hogy Merkel is folytat gazdasági tárgyalásokat Putyinnal és Oroszországgal. Annyira, hogy az első teljesen véletlenül az MTV-nek jutó kérdés is arról szólt, Merkel támogatja-e az eurázsiai gazdasági unió tervét. Ellenben hétfőn Merkel világosan elmondta, számára is fontos az orosz gazdasági kapcsolat, és hosszú távon szeretné is egy európai gazdasági unió kialakítását, de ennek előfeltétele az EU és Oroszország közötti, és kiemelten az ukrainai konfliktus rendezése. Ez lényegesen eltért Orbán válaszáától, aki ezzel szemben elmondta, nem tud elképzelni olyan európai gazdaságot, amely nélkülözi az orosz piacot és nyersanyagkészletet.

A két kormányfő a találkozón a hírforrások szerint pontról pontra végigvette, mi várható, ha az ukrán helyzet tovább fajul, esetleg nyílt háború tör ki. Ahogy a sajtótájékoztatón, úgy szűk körben is jelezte Orbán, Magyarország helyzete specifikus: közel 200 ezer magyar él Kárpátalján, az ország határos Ukrajnával, ráadásul rövidesen lejárnak a gázszerződéseink is, ezért aggodalommal figyeli, mi történik a szomszédban, Budapest mozgástere korlátozott.

Áttekintették továbbá, hogy mi lesz, ha a háború miatt megindul a menekültek áradata Európa felé. Illetve mit tehetnek az európai országok, ha Oroszország elzárja az Ukrajnán átvezető gázvezetékek csapjait. Erről Merkel azt mondta, ezt átmenetileg képesek lennének kezelni, más forrásokból áthidalnák a problémát.

– Az, hogy Ukrajnának jó legyen a kapcsolata az Európai Unióval, a kancellár szerint egyáltalán nincs ellentmondásban azzal, hogy Oroszországgal is jó kapcsolata legyen. Mindkettő lehetséges, mindkettő az érintettek közös érdeke – politikailag és gazdaságilag is. Oroszországgal együtt akarunk biztonságot, nem pedig Oroszország ellen. Katonailag ezt a válságot nem lehet megoldani. Ezért minden visszaesés és csalódás ellenére továbbra is azon vagyunk teljes erőnkбől, hogy a múlt évi szeptemberi minszki megállapodást száz százalékgig megvalósítsuk. Ettől függ a további szankciók sorsa is. A szankció nem öncél, ezt nem szögezhetjük le elégszer. De mindaddig elkerülhetetlenek, amíg az okok fennállnak, melyek miatt elrendelték őket. Nem vitás, az EU számos vállalatát is súlyosan sértik a szankciók. Mégis országaink gazdaságai is rá vannak kényszerítve, hogy az érvényben lévő jogszabályokat tiszteletben tartsák és alkalmazzák. Mert a jogbiztonság és a stabilitás feltételei annak, hogy egyáltalán sikeresen lehessen a gazdaságot működtetni.

Kormányzati források egybehangzóan állították, a miniszterelnök végig elemében volt, örült,

hogyan elmagyarázhatta a kancellárnak, kormánya mit miért tesz, és mit nem tehet meg az ukrán válság ügyében. „Az világosan kiderült, hogy a kritikák és a diplomáciai nyomás ellenére, Merkel – több európai politikussal ellentétben – nem akarja izolálni Orbán Viktort” – összegezte véleményét egy, a tárgyalásokon részt vett magas rangú kormányzati forrás. Két kormánypárti forrás is úgy vélte, ha Merkelt nem helyezte volna nyomás alá a német média és a baloldali koalíciós partnere, akkor „talán még ennyi kritikát sem fogalmazott volna meg”. Szerintük a látogatás előkészítése során kifejezetten jó viszony alakult ki a két stáb között, így Orbán őszintén mondta azt pénteken a rádióban, hogy nem számít kritikákra. **Csapó Endre**